

**167. Kazsok, Cserhák, Meleg-oldal
(KÖH 88063)
(Somogy) Lt**

Az Igal–Kazsok műút K-i oldalán a Meleg-oldal nevű részen haladtunk. Itt, egy domboldalba, egy részben kiszántott csontváz két alkarcsonjtját és kézcsonjtait láttuk meg. A kézcsonton zöld patina, valamint egy kelta babos karperec volt. A feltételezett sír másik végében, feltehetően ahhoz tartozóan egy szétszántott kerámia töredékei voltak. A leletek GPS koordinátáit bemértük, a helyszínt lefotóztuk, majd a leleteket felszedtük, a csontvázhoz nem nyúltunk. A karpereces sírtól É-ra, kb. 10 m-re egy másik hosszúcsontot figyeltünk meg, ami feltehetően egy másik sírhoz tartozhat. Véleményünk szerint itt egy kisebb családi temető rejtőzhet, amit a karperec alapján a La Tène C1-C2 korszakba keltezhetünk. Hasonló karperec a nagyberényi kelta temetőben került elő. A lelőhelynek a kataszteri térkép alapján a Cserhák, míg az 1:10000-es térkép alapján a Meleg-oldal nevet adtuk.

K. NÉMETH ANDRÁS – VARGA MÁTÉ

**168. Kánya, Fő út 129.
(KÖH 89019)
(Somogy megye) I**

A kaposvári Rippl-Rónai Múzeumot 2014. október 16-án értesítették arról, hogy Kánya belterületén, egy hátsókertben, facsemete gödrének ásása közben csontokat találtak. Másnap kimentünk a helyszínre, és megállapítottuk, hogy a fa ásásakor a dombtetőn lévő sír koponyája sérült meg, de a többi részét nem rombolták. A csontok sekély, 35–45 cm mélységben voltak. ÉK–DNy-i tájolású sírgödörben, háton fekvő, nyújtott helyzetben temették el az elhunytat, mellékletet nem találtunk. A domb akár nagyobb temetőt is rejt, de a csekély sírmélység alapján a többi temetkezés meg is semmisülhetett.

Munkatárs: Nyári Zsolt.

MOLNÁR ISTVÁN

**169. Kecel, Csárda lapos III.
(KÖH 87535)
(Bács-Kiskun megye) Sza**

A Szegedi kistérség és Kiskörös kistérség Optikai körzethálózat építése II. ütem megnevezésű beruházás előzetes régészeti dokumentációja készítéséhez kapcsolódóan végeztünk terepbejárást a Kecskeméti Katona József Múzeum munkatársaival együttműködve, 2014. szeptember 4-én és 9-én.

Kecel határában összességében 4 régészeti lelőhelyet és 1 régészeti érdekű területet sikerült lokalizálnunk. A terepbejárárs eredményeként az ismert lelőhelyek közül a Kiskörösi út, Herceg-tanya nyugati lelőhely (KÖH 60216) és a Lakatosrét III. (KÖH 60235) kiterjedése megnőtt, míg a Kalocsai műút, Berek-erdő keleti lelőhely (KÖH 60224) kiterjedése nem változott.

A *Csárda lapos III.* (KÖH 87535) és egy régészeti érdekű terület (Kecel, RÉ1) a mostani terepbejárárs során vált ismertté. A lelőhelyen szarmata leleteket gyűjtöttünk.

Munkatársak: Benedek-Bene Zsuzsanna, Hrabák Zita, Pál Róbert, Szabados György (MNM NÖK); Kovacsóczy Bernadett, Pánya István, Domonkos Márk (KKJM).

HARKAI ISTVÁN

**170. Kemece határa
(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) R, B, Sza, Hu**

Helyi lakosok (Lucza János, a kemecei Helytörténeti Gyűjtemény vezetője, valamint Prémusz István) bejelentése alapján, 2014. március 19-én és május 29-én helyszíni szemlén járt kint Istvánovits Eszter vezetésével Körösfői Zsolt, Vizler Csaba és Beleznai Gabriella a település határában, az alábbi lelőhelyeken.

Gondovár (KÖH 87015): Kemeceéről D-re indultunk a Libabokorra vezető földút felé. A temetőtől D–DNy-ra álltunk meg a következő lelőhelynél, Gondovár: É–D-i homokos dombhát, amelyen nagyobb mennyiségű bronz- és császárkori cserepet, lapított gömb alakú kő töredékeit találtuk. Kb. 300×100 m a lelőhely.

Homok alja (KÖH 87013): Visszamentünk a bogdányi útra, s Ny-ra tartva, a Sényői (VI.) főfolyás Ny-i partján fordultunk le D-re. Átmentünk a Fényes-háti szivárgó hídján Ny-ra, s tovább tartottunk D felé. Itt mutatta meg Prémusz István a következő lelőhelyet: Homok alja.

Az új telepítésű nyárfásban friss mélyszántás van, így látni bármit is reménytelen volt. Az itt korábban előkerült cserepetek a bejelentő átadta. Ezek jellegtelen őskori – talán bronzkori – cserepek. A lelőhely É–D-i, kb. 250 m hosszú, 100 m széles.

Kásás kotymán vagy Bika-sziget laposa (KÖH 87019): A Szőlődomb D-i végéhez mentünk, illetve attól jöcskán D-re. Itt Prémusz István régészeti korú leleteket talált: Kásás kotymán vagy Bika-sziget laposa. A dűlő közepe táján, egy É–D-i vízfolyás medre látszik. E meder és a jelenlegi csatorna közötti részen van a domb. A lelőhely hun kori.

Kis Kósa domb (KÖH 87007): A nyírbogdányi út mellett, a műúttól É-ra, a Sényői (VI.) főfolyás közelében, attól Ny-ra álltunk meg az első lelőhelyen. A területen, a zsenge kukoricában, jó megfigyelési körülmények között nagy kiterjedésű – korábban nem ismert – lelőhelyet regisztráltunk. A bogdányi úttól elindulva É felé egy alacsony dombháton azonnal találtunk bronzkori cserepeteket. Tovább É felé egészen a Fényes-háti szivárgóig elnyúlik a lelőhely. É-i felén a bronzkori telep felett egy császárkori telep is húzódik. A lelőhely helyenként már erősen kiszántott: nagy mennyiségű cserep, több obszidián jelentkezett. Az É–D-i irányú lelőhely hossza mintegy 600, szélessége 300–350 m.

Kis-Zadány (KÖH 87009): A Sényői (VI.) főfolyás másik, K-i partján – szemben az 1. lelőhellyel –, a bogdányi úttól ugyan csak É-ra, a szántott dombháton végigsétálva, az É–D-i háton kevés őskori cserepet figyeltünk meg, gyakorlatilag a műúttól egészen a Fényesháti-szivárgó K-i folytatásaként értelmezhető csatornáiig. A közhiteles nyilvántartás Pápaházi-dűlő, 51678. sz. lelőhely gyakorlatilag mintegy a most általunk talált lelőhely szerves D-i folytatása lehet. A lelőhely teljes kiterjedése (a KÖH-nél nyilvántartottal megtoldva) mintegy 1000 m hosszú és 100–150 m széles.

Pápaházi-dűlő K (KÖH 87011): Az 1. és 2. lelőhelyről a bogdányi úton mentünk tovább K felé. Az egykori Kossuth Tsz telepével szemben fordultunk D felé, egy erdős részen, majd vissza Ny felé. Így értük el a következő lelőhelyet, mely egy nagy kiterjedésű, intenzív (késő) bronzkori telep.

Rakottás (KÖH 87017): A libabokori úton menve, az egykori Szőlődomb közepe táján, homokos, szélfúttá részen talált cserepet Prémusz István. Az É–D-i magas, homokos parton mintegy 200 m hosszan, 50 m szélességben rézkori cserepeteket gyűjtöttünk. Köztük egy szétszántott nagy edény összetartozó töredékeit.

Széchenyi tér 5. (KÖH 87021): A Lucza János által bejelentett cserepek Mudri Sándorné portáján voltak, és faültetés során bukkantak rájuk. Megnéztük a telket, amely egy magas dombon fekszik. K-ról víz ölelte egykor. A dombháton nagy mennyiségű bronzkori cserép gyűjthető.

ISTVÁNOVITS ESZTER – KÖRÖSFŐI ZSOLT

171. Keménfa, Szentegyházi-dűlő (KÖH 37813)

(Zala megye) R, B, Ró, Á, Kk

A 86-os sz. főút Zalalövőt elkerülő szakasz útberuházása a korábbi terepbejárásokból több, mint 30 000 m² kiterjedésre valószínűsített lelőhelyet érintette. A terület az elmúlt évtizedekben nem állt mezőgazdasági művelés alatt, s É-i részét a Budafa és Keménfa közti műút keresztülzeli, ahol így egy szakaszon nem is tudtuk azt megkutatni. A terület tényleges régészeti érintettségének megállapítására a 2013. július 30 és augusztus 29 közt elvégzett próbaásatásunk során több, mint ötven, többségében megközelítően É–D-i irányú árkot húztunk, melyeket objektumok esetén a feltárandó terület minél pontosabb lehatárolása érdekében sűrítettünk. Régészeti jelenségek két területen koncentráltak. A 150–153. sz. karók közelében, a nyomvonal Ny-i szélében hét önálló, hosszabb-rövidebb római falszakaszt találtunk, melyek közül a legnagyobbak 65 cm vastagságúak. A délebbiek egy többhelyiséges épülethez tartoznak, melyek körül több helyen főként *tegulák*ból álló omladékréteget is találtunk. Az épület leghosszabb falszakasza közel 20 m hosszúságú, a falból az apró kavicsos alapozás maradt meg, van, ahol több mint 60 cm mélységig. Az épület Ny-i irányban a nyomvonalon kívül, a ma az erdőben folyó Keresztúri-patak irányába bővül. Az északabbi falrészletek kevésbé markánsak és ott gyakorlatilag az alap legalja maradt csupán meg, melyekről az is elképzelhető, hogy nem épülethez, hanem valamiféle kerítéshez tartoztak. Müller Róbert 1965. évi terepbejárása során már talált római épület(ek) re utaló maradvány(oka)t a területen, 1973-ban pedig a nyomvonal Ny-i szélétől 80 m-re Ny-ra egy római villaépület falait bolygatták meg szántáskor. Ennek a villagazdaságnak az újabb emlékeit találtuk meg, melyek szerencsére annyira a nyomvonal szélében helyezkednek el, hogy a 2013. augusztus 6-án tartott helyszíni szemle alapján útkorrekcióval megoldható, hogy azok sértetlenek maradjanak a kivitelezés földmunkái során. A Zala Megyei Kormányhivatal Zalaegerszegi Járási Hivatal Járási Építészeti és Örökségvédelmi Hivatala nyilatkozata alapján a falakat dokumentálásuk után lefedtük és földdel visszatakartuk.

A 23 stratigráfiai egység többsége a falaktól É-ra, hozzávetőleg a 111–161. és a 116–156. sz. karók által lehatárolt területen került elő. Itt kora római- és középkori objektumokat egyaránt találtunk: cölöplyukakat, hulladéktároló gödröket, vermet és egy edényegető kemencét. Külön említésre érdemes a nyomvonal legszélében előkerült kétosztatú, rostélyos edényegető kemencészlet. Az összeomlott, de egyébként nagyon jó állapotú rostélydarabok közt előkerült nagy mennyiségű kerámiaanyag a Kr. u. 1. század végére–2. század elejére datálható.

A többi régészeti jelenség elszórtan és kis számban jelentkezett a lelőhelyen, amik a kivitelezés alatti szakfelügyelet során is feltárhatóak, azok külön megelőző feltárást nem tesznek indokoltá.

A 2013 augusztusában folyt próbaásatás idején a nyomvonal szélében, két helyen erdő- és bokorcsoportok nyúltak be (a kitűzési karók szerint a 127–137. sz. karóktól D-re, valamint közvet-

lenül a 138–150. sz. karók mellett lévő sávban), így azok megkutatására akkor nem nyílt lehetőség. A tuskózást követően, 2014 márciusában ezen a két részen összesen öt különböző irányú kutatóárkot húztunk, valamennyi negatívnak bizonyult. Egyedül a lelőhely DK-i sarkában nem tudtuk árkokat húzni, ott ugyanis néhány nagyobb fa a nyomvonalban maradt és egy illegális személerakó is volt a területen.

STRAUB PÉTER

A megelőző régészeti feltárással 2014. május 21. és július 4. közt a zalaegerszegi Göcseji Múzeum vezetésével került sor. A Göcseji Múzeum 2009-ben terepbejárással, majd 2013 nyarán és 2014 tavaszán próbafeltárással az előkerült objektumok sűrűség alapján jelölte ki megelőző régészeti feltárással a tárgyidőszakban megkutatott területet. A megelőző feltárást pedig 101 stratigráfiai egységet különítettünk el.

A lelőhely az elmúlt évtizedekben nem állt mezőgazdasági művelés alatt, így az eltávolított humusz átlagosan 40–50 cm vastagságú volt. A humusz alatti altalaj homokkal kevert agyagos, helyenként kavicsos, sóderes jellegű volt. Az előkerült régészeti objektumok korszakai nagyrészt megegyeznek a korábbi felszíni gyűjtések és a próbafeltárással adataival, a zömmel késő Árpád-kori, kora Anjou-kori telepjelenségek mellett a római korra és az őskorra (középső bronzkorra) keltezhető objektumok kerültek még feltárással.

A késő Árpád-kori, kora Anjou-kori objektumok a terület D-i felében koncentráltak, számuk K-i irányban fokozatosan csökkent. A megelőző régészeti feltárást során összesen 88 erre a korszakra keltezhető telepjelenséget – 4 felszínre épített cölöpszerkezetes épületet, 1 félig földbemélyített gazdasági épületet, 1 szabadtéri kemencét, 1 vaskohót, 1 ércpörkölő gödröt, 24 gödröt és egy közel 7 m széles árok szakaszt – tártunk fel.

A feltárt terület É-i harmadában jelentkeztek a kora római korra keltezhető objektumok, elsősorban cölöphelyek és hulladéktároló gödrök. Külön említést érdemel az a kétosztatú, rostélyos edényegető kemence, melynek kemenceépítményét már a próbafeltárást során feltártuk, teljes kibontására viszont csak a megelőző feltárást folyamán nyílt lehetőségünk; a kemence ÉNy-i oldalánál megtaláltuk a jó állapotban megmaradt boltosított fűtőnyílást és a hozzá tartozó munkagödröt is.

Mindössze egy objektum keltezhető az őskorra, melyet a késő Árpád-kori K–Ny-i irányú árok szelvénybe benyúló Ny-i vége vágott át. A gödör bolygatatlan alsó részéből előkerült díszített kerámiaanyag a középső bronzkori mészbetétes edények népe kultúrájának hagyatéka.

Az előkerült leletanyag zöme a 13. század végére, 14. század elejére datálható kerámiatöredék – többek között bekarcolt vonalakkal és hullámvonalakkal, valamint rádlimintával díszített fazéktöredékek – patics, agyaggolyó, állatcsont, salak, kőlapok, de előkerült még több félgömbös fejű vasszeg és vastárgy, egy orsókarika és a vaskohászat emlékét őrző 3 fűvócsó töredéke, továbbá nagy mennyiségű vasbuca is. Külön említést érdemel a felső humuszrétegben szórványként talált 2 – az egyik töredékes – ezüst bécsi fillér (1260–1338), egy 14. századi, díszes bronz gótikus csat, továbbá egy faragott, pont-körös díszítésű csontnyél. A késő Árpád-kori, kora Anjou-kori leletanyag mellett számottevő római kori kerámiatöredéket és *tegulát* találtunk.

A feltárást résztvevői: Mihácz-Pálfi Anett, Császár Renáta és Gönye András régésztechnikusok.

SIMMER LÍVIA